

умови, недоліки в діяльності уповноважених суб'єктів запобігання тощо.

Сприяють поширенню корупції в сфері воєнної безпеки й такі, притаманні їм явища як «секретність», «крайня необхідність і терміновість» та «турбота про людей». Подібні мотиви іноді можуть бути дійсно виправданими, але має місце й спекуляція такими поняттями в кінцевому рахунку призводить до різкого зниження рівня прозорості процесів прийняття та виконання рішень, а разом з цим і рівня звітності та відповідальності учасників сектору безпеки і оборони, і таким чином створює сприятливі умови для корупційних дій.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України №56/2022 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки» URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022-41377>.

2. Забезпечення професіоналізму і доброчесності у Міністерстві оборони України. Аналіз ситуації. 2016. 58 с. URL: <https://img5.custompublish.com/getfile.php/5089737.3005.qmbl7ktqs7at7b/Sept-2016-Ukraine-Ensuring-professionalism-report-final-ukrkyrillisk.pdf?return=www.cids.no>.

3. Корупція під час публічних закупівель. URL: <https://acwalks.com.ua/knowledgebase/publiczni-zakupivli/>.

4. Про оборонні закупівлі. Закон України від 17 лип. 2020 № 808-ІХ. Урядовий кур'єр. 09 верес. 2020. № 174 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.

5. Каневський Г. Криза оборонних закупівель як відповідь, чому країна не в НАТО. Економічна правда. 22 лютого 2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/22/671218/>.

6. В НАТО-ДКЗС, (2010). Виховання доброчесності (London 2009) URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_topics/20120607_BI_Compendum_UK.pdf.

Панченко Євгеній Вікторович,
начальник 4-го управління
Департаменту кіберполіції
Національної поліції України

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ЗБИТКІВ У ЗЛОЧИНАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВІРТУАЛЬНИМИ АКТИВАМИ

Сучасний розвиток цифрової економіки створює як нові можливості для фінансових операцій, так і численні виклики у

сфері правозастосування. Так як на сьогоднішній день криптовалюти надають високий рівень анонімності та ускладнюють відстеження транзакцій, а технологія блокчейн, на якій базуються віртуальні активи, забезпечує децентралізовану та невідчужувану цензурі систему, злочини, пов'язані із віртуальними активами, стають усе більш поширеними, вимагаючи від правоохоронних органів оперативного реагування, а від правової системи – релевантного врегулювання.

В Україні на сьогодні національне законодавство у сфері віртуальних активів перебуває в процесі становлення. Є деякі елементи та зміни, що торкнулися врегулювання криптовалют, проте вони ще не повністю відображають сучасний стан справ і ті проблем, з якими стикаються правоохоронці під час розслідування кримінальних правопорушень, учинених з використанням віртуальних активів.

Базовим законом, на підставі якого відбуватиметься розвиток відповідної нормативно-правової бази, ймовірно, стане Закон України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022, що не набере чинності до внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами.

Для розуміння сутності проблеми оцінки збитків у злочинах, пов'язаних з віртуальними активами важливо звернути увагу на те, що в різних країнах по-різному сприймається поняття «віртуальні активи».

Так, наприклад, в Австралії, Франції, Чехії, Чилі, Люксембурзі, Ліхтенштейні, Іспанії, Швеції, Швейцарії, Великобританії, Німеччині, Колумбії, Тайвані, Тайланді, законодавці відносять віртуальний актив до нематеріального активу, в Аргентині, Бразилії, Хорватії, Данії, Ізраїлі, Словаччині, ПАР – до фінансового активу, в Австрії, Канаді, Китаї, Гонконзі, Індонезії – до товару, у Бельгії, Італії, Польщі, Нідерландах – до валюти, у Японії – до засобу платежу.

Варто зауважити, що, якщо змінюється сутність віртуального активу, змінюються і підходи до роботи в рамках кримінальних проваджень, зокрема під час оцінки збитків у даних злочинах.

Відповідно до описаного вище Закону віртуальні активи в Україні визначаються як нематеріальні блага, що є об'єктом цивільних прав і мають вартість [1], проте найкращим варіантом є віднесення віртуального активу до типу товарів, про що відображено в Цивільному кодексі України, де вказано, що

віртуальний актив є цифровою річчю, що, у свою чергу дає можливість працювати з ним на умовах, що притаманні будь-якій іншій речі матеріального світу [2].

Варто зазначити, що відсутність чіткої уніфікації понять щодо віртуальних активів ускладнює процес оцінки збитків під час розслідування кримінальних правопорушень. Крім цього, важливо розглянути ще деякі питання, що потребують урегулювання на законодавчому рівні, для коректного вирішення описаної вище проблеми.

По-перше, вартість криптовалют є високоволатильною, що створює труднощі у визначенні реального розміру збитків на момент скоєння злочину чи під час його розслідування. По-друге, анонімність транзакцій та особливості технології блокчейн ускладнюють ідентифікацію як злочинців, так і потерпілих, що впливає на об'єктивну оцінку завданої шкоди. По-третє, в Україні досі відсутні уніфіковані методики для оцінки вартості криптовалют, особливо в ситуаціях шахрайства, викрадення чи нелегального обігу [3].

Так, наприклад, у міжнародній практиці ці питання вирішуються шляхом впровадження регламентів на кшталт MiCA (Markets in Crypto-Assets), що прийнятий у Європейському Союзі, який вводить уніфіковані підходи до регулювання ринку віртуальних активів і включає вимоги до постачальників послуг, а також пропонує стандарти оцінки збитків, прозорості операцій і забезпечення компенсацій [4].

Підсумовуючи вище викладене, найскладніше питання під час оцінки збитків у злочинах, пов'язаних з віртуальними активами, є відсутність належного регулювання цього інституту. Наразі в Україні національне законодавство лише частково відповідає викликам, описаним вище. Зокрема, положення Закону «Про віртуальні активи» забезпечують правову основу для ідентифікації віртуальних активів як об'єктів цивільного права, проте залишають невирішеними питання фінансового моніторингу, оцінки збитків і компенсацій.

Тому для вирішення описаної вище проблеми необхідно впровадити національну методологію оцінки збитків, де буде враховано специфіку віртуальних активів, їх правовий статус і волатильність, а також варто адаптувати механізми, що застосовуються в міжнародній практиці, до специфіки внутрішнього ринку.

Такий підхід сприятиме не лише стабільному економічному зростанню та підвищенню прозорості ринку

віртуальних активів, а й ефективнішому захисту прав потерпілих, а також підвищенню рівня захисту інтересів українських громадян та інвесторів у цій динамічній галузі.

Список використаних джерел

1. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20>.

2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

3. Красько В. Легалізація віртуальних активів в Україні: що прийняла Верховна Рада // Liga Zakon. 01.10.2021. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/206579_legalzatsya-virtualnikh-aktiviv-v-ukran-shcho-priynuala-verkhovna-rada.

4. Шаповалова І. Внутрішні виклики регулювання віртуальних активів в Україні // Національна асоціація адвокатів України. 28.10.2024. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/9651-vnutrishni-vikliki-regulyuvannya-virtual-nih-aktiviv-v-ukraini.html>.

Письменський Євген Олександрович,
професор кафедри права та публічного
управління ЗВО «Університет Короля
Данила», доктор юридичних наук,
професор

КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВОЄННІЙ СФЕРІ: ТЛУМАЧЕННЯ Ч. 7 СТ. 111-1 КК УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Колабораційна діяльність у воєнній сфері як злочин, передбачений ч. 7 ст. 111-1 КК України, посягає на національні інтереси держави із забезпечення воєнної безпеки (основний безпосередній об'єкт складу кримінального правопорушення). Військова діяльність має цінність для національної безпеки через свій вплив на розвиток суспільних відносин у царині запобігання воєнним конфліктам, відбиття збройної агресії тощо. Участь у воєнній діяльності в інтересах держави-агресора задля встановлення та утвердження тимчасової окупації території України здатне спричинити істотну шкоду національним інтересам. Ведення бойових дій у складі воєнізованих чи збройних формувань є одним із найбільш небезпечних проявів співпраці з ворогом, що з-поміж іншого